

การเขียนผลงานวิจัยเพื่อการเผยแพร่

โสภณ ทองปาน¹

ทำไมต้องเผยแพร่

“งานวิจัยแม้จะเลอเลิศขนาดไหนก็ไม่มีประโยชน์อะไร ถ้าไม่ได้สื่อกับผู้อื่น” (Even the best Scientific research is useless unless it is communicated to others)

ที่ยกข้อความนี้มาเพื่อจะให้เห็นถึงความสำคัญของการเผยแพร่ งานวิจัย ที่จริงคนที่เรียนวิธีวิทยาในการวิจัยคงจะจำได้ว่ากระบวนการในการวิจัยมีอะไรบ้าง หรือประกอบด้วยกิจกรรมอะไร หลายคนท่อกิจกรรมเหล่านี้ บางทีเขียนเป็นใจความสั้นๆ เผลอเอาติดตัวเข้าไปในห้องสอบ ไม่ต้องดูก็ตอบ ถูก แต่ทำเองไม่ได้เพราะไม่เข้าใจ

ขั้นตอนสุดท้ายของการวิจัยคือ การรายงานผลให้คนอื่น ๆ (ในวงการเดียวกัน หรือผู้ที่สนใจ) ได้ทราบ

รายงานให้ใครทราบ

คนที่สนใจในงานวิจัยของเรามีหลายกลุ่ม ตั้งแต่ (1) ผู้อ่านหนังสือพิมพ์รายวันตั้งแต่ไทยรัฐถึงคมชัดลึก ถ้าคิดว่าการศึกษาของเรามีแง่มุมที่เขาอาจสนใจ (2) อีกกลุ่มที่อาจจะสนใจคือ ในที่ประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับแง่มุมของเรื่องที่ทำการศึกษา (3) อีกกลุ่มก็อาจจะเสนอเป็นเอกสารในที่สัมมนาเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ หรือเฉพาะแง่มุมของเรื่องนั้น (4) เสนอเป็นรายงานผลการวิจัยให้กับหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน ซึ่งแทบทั้งหมด โดยเฉพาะใน

¹ ผู้เขียนเป็นอาจารย์พิเศษ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นบทความประกอบการบรรยายให้กับอาจารย์

- (4) จะต้องมียายละเอียดทุกเรื่องที่ครอบคลุม และสุดท้ายที่หลายคนสนใจคือ
 (5) บทความตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ (journal articles)

ในเอกสารทั้งห้ากลุ่มแยกออกได้ชัดเจน ทั้งผู้สนใจ ผู้อ่าน เนื้อหา และวิธีการเขียน และภาษาที่ใช้ ซึ่งพอจะมองเห็นว่าแต่ละกลุ่มต้องการเนื้อหา และรายละเอียดต่างกัน และไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน เพราะจัดขึ้นเป็นครั้งคราว ตามความสนใจ

บทความตีพิมพ์ในวารสาร

ปัญหาที่ค้างคาใจอยู่ในปัจจุบันก็คือ จะเขียนอย่างไรจึงจะได้ตีพิมพ์ ประเด็นนี้จึงนำมาซึ่งการพูดคุยกันในวันนี้

ทำไมจึงต้องตีพิมพ์ เพราะงานวิจัย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องขนาดสี่ดาวหรือห้าดาวจะต้องมีการ “เผยแพร่ตามเกณฑ์ที่ ก.พ.อ. (คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา) กำหนด” สำหรับผู้ที่เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการในทุกระดับ ระดับ ผศ. และ รศ. ต้องมีผลงานวิจัยหรือผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่นๆ

ซึ่งการเผยแพร่ที่ ก.พ.อ. ให้เกณฑ์ไว้ก็มีการเผยแพร่ในรูปแบบบทความวิจัยในวารสารทางวิชาการ หรือนำเสนอเป็นบทความวิจัยต่อที่ประชุมวิชาการ ซึ่งหลังการประชุมได้มีบรรณาธิการนำไปปรับปรุงแก้ไขรวมเล่ม เผยแพร่ในหนังสือประมวลผลการประชุม (Proceedings) ซึ่งตั้งแต่มีการประชุมมาอย่างไม่เคยมีใครทำ เพราะต้องใช้เวลาและมีค่าใช้จ่ายมาก

ทำไมในทางวิชาการจึงให้ความสำคัญกับการเผยแพร่งานวิจัยในวารสาร น่าจะด้วยเหตุผลสำคัญสองสามประการคือ (1) เข้าถึงกลุ่มผู้สนใจได้ดีกว่าการเผยแพร่ในรูปแบบอื่น ชื่อของวารสารก็คงไม่ต้องให้ตัวอย่างคงจะเคย

เห็น เคยอ่าน หรือเป็นสมาชิก (2) ก่อนพิมพ์โดยทั่วไปจะมีกองบรรณาธิการ และหรือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้อ่านและให้ข้อเสนอในการปรับปรุงแก้ไข จึงถือว่า บทความที่พิมพ์น่าจะมีคุณภาพระดับหนึ่ง คือมีคนอ่านแก้ไข (3) เนื่องจากวารสารไม่หนา จึงมีหน้าที่จะพิมพ์บทความไม่มาก ปกติไม่น่าจะเกิน 15 หน้า จึงเพิ่มแรงกดดันให้ทั้งบรรณาธิการและผู้เขียน เขียนเฉพาะเนื้อหาจริงๆ อันไหนไม่ใช่สาระสำคัญต้องตัดออก

อันไหนที่ไม่เข้าสเปคก็ไม่พิมพ์ เพราะพิมพ์ฉบับหนึ่งก็แสนห้าอย่างต่ำ

ขอให้เข้าใจ ว่าไม่ควรใช้เงินขนาดนี้พิมพ์ขยะ

ถ้าอย่างนั้นจะเขียนอย่างไร

ใช้คำวิธีการเขียนหรือเขียนอย่างไร มีความหมายซ้อนกัน หมายความว่ารวมถึงเนื้อหาซึ่งรวมถึงตั้งแต่ปัญหา การเก็บข้อมูล วิธีการศึกษาและข้อสรุปที่ได้ เรื่องเหล่านี้มีความสำคัญราวครึ่งหนึ่งของบทความ แต่อีกครึ่งหนึ่งหรือที่เหลือเป็นการเขียน หลายคนคงจะมีประสบการณ์เคยอ่านคำตอบข้อสอบของนิสิต ซึ่งความหลากหลายตั้งแต่อ่านไม่ออกเพราะลายมือ อ่านไม่รู้เรื่องเพราะเขียนไม่เป็น เพราะคำสองคำก็ใช้คำว่า รูปแบบ แบบว่า เนื้อหา มีด้านเดียว แต่ขึ้นต้นคำแรกว่าทางด้าน และอื่นๆ เขียนอย่างไรจึงจะเขียนดี อ่านหนังสือที่พิมพ์จำหน่าย โดยเฉพาะเล่มที่มีการพิมพ์หลายๆ ครั้ง

ถ้ายังหาตัวอย่างดีๆ ไม่ได้ แนะนำให้อ่านคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญา หรือของศาลปกครอง

บางคนอาจจะแย้งว่ายอมรับว่าการเขียนยังไม่เอาไหนหรือยังไม่ได้ แต่เนื้อหาน่าจะดี เท่ากับว่าผู้เขียนก็ยังไม่เข้าใจชัดเจน จนอธิบายให้เด็ก

ประถมเข้าใจได้ บางคนก็ว่าเพราะเป็นทฤษฎีจึงอธิบายยาก คำแย้งก็เหมือนเดิมคือเจ้าตัวก็ไม่เข้าใจจึงอธิบายไม่ได้

สมมติว่าเนื้อหาที่น่าสนใจ การเขียนก็เคยได้รับรางวัลจากการประกวดการเขียนเรียงความในวันแม่ ก็พอจะรับได้

ต่อไปก็เป็นเนื้อหาของบทความที่ดีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการ คือมีหัวข้ออะไรบ้าง แทบทุกคนน่าจะเคยอ่านบทความในวารสารภาษาต่างประเทศมาแล้ว เนื้อหาก็เป็นอย่างนั้นแหละ ถ้าไม่ซาบซึ้งอ่านภาษาไทยก็ได้

น่าจะเริ่มด้วย บทความย่อ ตามด้วย บทนำ กรอบแนวคิด ผลการศึกษา และสรุป บทความย่อ เขียนได้ไม่ยากความยาวไม่เกินค่อนหน้า เริ่มด้วยปัญหา วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลการศึกษา สรุปและข้อเสนอแนะ โดยเขียนเป็นเนื้อหาต่อเนื่องกันทั้งย่อหน้าไม่มีหัวข้อ ตามด้วย บทนำ อธิบายถึงปัญหา (ซึ่งต้องการศึกษา) ที่ทำมาแล้วก็ดี แต่ปัญหาเรื่องนี้ยังไม่มีใครทำ จึงศึกษาเรื่องนี้ ข้อมูลที่ได้เป็นประโยชน์อย่างไรกับใคร ใช้ข้อมูลอะไร ตามด้วย กรอบแนวคิด เป็นการตรวจเอกสารที่มีผู้ทำการศึกษาหลักๆ ทั้งในแง่ของปัญหา วิธีการศึกษาที่ใช้ และประเด็นใดที่ยังไม่ศึกษา และยังมีความสำคัญ (ในหัวข้อนี้จะมีเรื่องที่ทำการศึกษามาแล้ว วิธีการที่ใช้ จริงๆ แล้วเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของเรื่องนี้ และอธิบายต่อว่าวิธีการศึกษาจะใช้วิธีไหน พร้อมอธิบายตัวแบบให้เห็นและให้ผู้อ่านเข้าใจ บางที่หัวข้อนี้เรียกว่ากรอบแนวคิดทางทฤษฎี

ตามด้วยผลการศึกษา รายงานผลการศึกษาที่ได้และอธิบายค่าสถิติที่ได้ และความหมาย รายงานความหมายในชีวิตจริง ทราบเรื่องนี้แล้วทำให้เข้าใจปัญหาและการแก้ไขปัญหาให้ดีขึ้นอย่างไร หรือจะช่วยอย่างไรใน

การแก้ปัญหาจริงๆ ตามด้วย **สรุป** จากผลการศึกษาในหัวข้อที่แล้ว ผู้เขียนจะให้ข้อสรุปอะไรได้นบ้าง (มิใช่สรุปสำหรับผู้ที่จะทำการศึกษาต่อไป ห้าม ตัวเองก็กว่าจะทำได้ก็ทุกทลุเลเต็มทน ยังจะมีหน้าเสนอคนอื่น)

สุดท้ายก็น่าจะเป็นบรรณานุกรม มีวิธีการเขียนที่ถูกต้อง ที่ใช้ในวารสารฉบับนั้นๆ ทุกรายการต้องมีอ้างในเนื้อหา (แปลกใจใหม่ในบทความไม่มีการอ้างอิง แต่ในบรรณานุกรมมีสามสิบรายการ!)

ส่งไปพิมพ์วารสารฉบับใด ส่งไปได้ทุกฉบับที่มีเนื้อหาครอบคลุมสาขาของเรา และเป็นที่รู้จักกันทั่วไป มิใช่วารสารประเภททำเองพิมพ์เอง

ถ้าเขียนตามแนวทางข้างต้นน่าจะได้รับการพิจารณาจากผู้พิจารณาบทความ ซึ่งต้องมีการแก้ไข ถ้าได้รับแจ้งให้แก้ก็ต้องแก้ มิใช่โกรธแล้วก็เงียบไปเฉยๆ

จากประสบการณ์ที่มีโอกาสอ่านมาบ้าง คือ นักวิชาการส่วนใหญ่เขียนบทความไม่เป็น ที่เขียนแทบทั้งหมดเป็นการย่อรายงานวิจัย ย่อวิทยานิพนธ์ ย่อรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ จึงมีเนื้อหาเหมือนรายงานหรือวิทยานิพนธ์ทุกอย่าง มีหัวข้อประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ อธิบายข้อมูล ทุติยภูมิเสียก่อนหน้า ทดสอบข้อสมมติฐานว่าพฤติกรรมจะไปพักผ่อนชายทะเลต่างกันระหว่างเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพการสมรสหรือไม่ โดยกำหนดข้อสมมติฐานว่าไม่ต่าง แต่ค่าในตารางไคแอสควร์มากกว่าค่าที่คำนวณได้จึงปฏิเสธ แล้วอย่างนี้หรือจะตีพิมพ์
